

La ràdio en l'aprenentatge de les llengües

Els mitjans de comunicació han estat sempre molt presents en l'ensenyament de les llengües. La imatge atrau molt els alumnes, però la ràdio és potser el primer mitjà de comunicació entre els adolescents, sovint abans que la televisió. Avui dia, quan tothom parla de la importància de l'oral dintre de l'aprenentatge de les llengües, la ràdio suposa un recurs magnífic, sobretot per la relació estreta entre l'escrit i l'oral, però també com a nucli de creativitat dintre de l'aprenentatge.

La ràdio és un mitjà de comunicació diferent dels altres en la mesura en que només disposa d'un canal per transmetre's: el so. Potser no ha estat molt utilitzat en l'ensenyament de les llengües estrangeres, però es tracta, sens dubte, d'un instrument molt valuós en diversos aspectes del currículum:

- Millora el domini tant de la llengua escrita com de la llengua oral, tant pel que fa a la comprensió com a l'expressió.
- Desenvolupa estratègies d'aprenentatge com la discriminació auditiva i la repetició de models significatius.
- Ajuda a millorar la comunicació en llengua estrangera, perquè s'ha conèixer bé el sentit del que es diu i s'ha de llegir el paper de manera expressiva, amb l'objectiu de ser entès.

Aspectes curriculars del francès i aspectes interdisciplinaris del projecte de creació de programes de ràdio

Al nostre institut vam començar l'experiència de la creació de programes de ràdio el curs passat i aquest any la motivació dels propis alumnes ens ha fet dedicar una bona part del segon trimestre a aquest projecte. El treball produït no queda reduït al programa de ràdio que podem sentir, sinó durant el desenvolupament del projecte els alumnes han realitzat activitats diverses dintre del currículum i que han fonamentat els programes de ràdio que presentem. Alguns exemples d'aquesta feina són els següents:

- Treball sobre la notícia als mitjans de comunicació. Parts del text i estudi dels connectors. Creació de textos a partir d'una notícia en vídeo o d'Internet.
- Estudi de la concordança de verbs en els textos en passat. Activitats diverses sobre el conte tradicional.
- Estudi del llenguatge publicitari. Treball precís sobre verbs (imperatiu i infinitiu), adjectius i sobre aspectes no icònics de la publicitat.
- Treball fonètic: discriminació de fonemes i dels elements prosòdics del text oral.
- La interrogació directa total i parcial a les entrevistes. Utilització obligatòria del "vous" i dels diferents tipus d'interrogació.

- Identificació d'algunes marques de registre idiomàtic pròpies dels mitjans de comunicació.
- Treball sobre el vocabulari, no només de l'específic de cada ràdio sinó d'un lèxic comú que està relacionat amb les iniciacions tècniques de l'enregistrament.
- Ús i identificació de diferents registres: descripció, diàleg, narració, poesia, llenguatge publicitari.

A banda d'aquests aspectes curriculars, l'elaboració de programes de ràdio posa en joc altres destreses de tipus interdisciplinari. Les podem agrupar en les següents:

- Aprendre a fer recerques sobre un tema determinat i a gestionar aquesta informació; utilitzar les TIC de manera significativa a l'aula.
- Desenvolupar en l'alumne actituds de responsabilitat, d'autonomia, de cooperació, de respecte i d'esperit crític.
- Reflexionar sobre l'ús del llenguatge en els mitjans de comunicació i especialment en la ràdio, des de l'elaboració de determinades notícies fins al llenguatge intencional de la publicitat.
- Formar part de manera activa en un projecte col·lectiu és d'alguna manera: compartir competències, responsabilitzar-se dels resultats, autoavaluar-se i aprendre a dur a terme un treball cooperatiu.

Desenvolupament de l'experiència

El mètode que hem seguit en l'elaboració per a tots els programes de ràdio podem explicar-lo en quatre etapes:

1. Tria del tema de la ràdio. Els professors no hem seguit cap línia precisa pel que fa a la tria de temes. S'ha fet en grup i comentats després, fins i tot durant l'elaboració del programa. Durant aquests debats es feia sovint necessària una "negociació" que tenia en compte tant el tema com el seu tractament a la ràdio.
2. Descripció de les idees d'enregistraments. Es va fer una llista de les possibilitats d'enregistraments a l'abast: reportatges, entrevistes, cançons, textos, publicitats...
3. La següent etapa va consistir en escriure "en brut" un pla de l'emissió amb el fil conductor. Poc a poc es va anar completant el contingut de les diverses parts amb l'ajut del professor.
4. Una vegada ja va ser definitiu el contingut del programa, es va passar a un entrenament fonètic dut a terme amb l'ajut de la lectora de francès del nostre centre.

Radio Paris

En aquesta ràdio és potser on estan més presents els elements de treball sobre els mitjans de comunicació a l'aula. Havíem estudiat a classe de francès els elements de la notícia comparant diversos mitjans (article de diari a Internet extret d'una pàgina per a joves, imatges a la televisió i revista espanyola). Es van treballar aspectes de la comunicació (tipus de mitjà i tipus de receptor de les notícies) i els alumnes van aprendre a descodificar les informacions trobant resposta a les clàssiques preguntes qui, què, com, on, quan i per què.

El tema de la relació del President de la República Francesa i la cantant Carla Bruni tenia tots els ingredients per interessar alumnes d'aquesta edat: relació amorosa, cançons franceses de Carla Bruni que coneixien, glamour de personatges molt presents als mitjans de comunicació... Els alumnes van decidir fer una entrevista imaginària a la més accessible de tots dos: a Carla Bruni, que en el món irreal de la seva ràdio seria Carla Brunette.

El tema de l'entrevista es va treballar especialment a l'aula: interrogació directa, ús del "vous", etc. Però aviat es van adonar que el més difícil no era només fer preguntes, sinó contestar! Va ser un procés llarg i de molts esborranys, fins que van arribar a una versió que podria ser creïble i que no perdia agilitat en el ritme de la ràdio.

El programa es va completar amb comentaris que els oïdors farien de la relació sentimental entre els dos personatges.

La recerca de cançons de Carla Bruni i el treball fonètic i d'entonació es va anar fent de manera simultània. Una vegada es va donar per acabada la fase de preparació, es va fixar un dia per fer els enregistraments del programa de les classes que participaven en el projecte. Va ser un dia molt especial i de molts nervis, però la satisfacció posterior d'una creació en cooperació va compensar tots els esforços.